

Wstęp

Z końcem 2014 roku oddajemy do rąk Czytelników ósmy tom „Rocznika Muzeum Papiernictwa”. Obecny zeszyt, podobnie jak ubiegłoroczny, składa się z sześciu działów. W dwóch pierwszych przedstawiamy artykuły recenzowane.

Tradycyjnie zaczynamy od opracowań dotyczących dziejów papiernictwa. Pierwszy artykuł, autorstwa prof. Rafała Eysymontta, poświęcony został budowlom najstarszych młynów na obszarze Dolnego Śląska. Niezwykle interesujące opracowanie zostało oparte na analizie widoków młynów umieszczonych m.in. na dawnych planach miast. Na planie Wrocławia Barthela Weinera z 1562 roku widnieją zabudowania młyna uznanego za pierwszy śląski młyn papierniczy, będącego zarazem pierwszą papiernią na wschód od Odry i Nysy Łużyckiej. Widok ten, udostępniony przez prof. Rafała Eysymontta, publikujemy po raz pierwszy w literaturze dedykowanej historii papiernictwa. Dzięki uprzejmości Wiesława Rośkowicza, dyrektora Muzeum Dawnego Kupiectwa w Świdnicy, możemy poznać także widok świdnickiej papierni z 1623 roku.

Drugi z artykułów zamieszczonych w dziale poświęconym dziejom papiernictwa opracowała Teresa Windyka. Autorka prezentuje w nim wyniki realizowanych w Muzeum Papiernictwa badań nad papierami barwnymi krakowskiego intrologatora Stefana Szczerbińskiego.

Dział drugi zawiera cztery artykuły poświęcone dziejom Dusznik-Zdroju. Pierwszy z nich, nadesłany przez dr Agnieszkę Latochę i Matyldę Witek z Instytutu Geografii i Rozwoju Regionalnego Uniwersytetu Wrocławskiego, poświęcony jest zmianom zagospodarowania zlewni rzeki Bystrzycy Dusznickiej w ciągu ostatnich 160 lat. To cenne opracowanie będzie z pewnością interesujące dla osób zainteresowanych rozwojem gospodarczym Dusznik-Zdroju i okolicznych miejscowości, leżących nad Bystrzycą Dusznicką i jej dopływami.

Kolejny artykuł, autorstwa Anny Działczyk z Archiwum Państwowego w Kamieńcu Żąbkowickim, jest kontynuacją zamieszczonego w ubiegłorocznym tomie omówienia archiwaliów dotyczących Dusznik-Zdroju, opracowanego przez dr. Romana Stelmacha. Tym razem możemy zapoznać się z archiwalnymi zasobami dusznickimi wytworzonymi do 1945 roku, zdeponowanymi w Kamieńcu Żąbkowickim. Opracowanie to ułatwi badaczom najdawniejszych dziejów Dusznik-Zdroju poruszanie się po przedwojennych archiwaliach.

W kolejnym artykule Kinga Janusiak, związana z Uniwersytetem Wrocławskim, omawia problemy dotyczące wykorzystania naturalnych środków leczniczych w sudeckich uzdrowiskach w pierwszych powojennych dekadach. Ostatni tekst, nadesłany przez dr. hab. Tomasza Przerwę z Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego i dr. Piotra Srokę z Ośrodka „Pamięć i Przyszłość”, postuluje opracowanie turystycznej monografii Dusznik-Zdroju. Również w opinii zespołu pracowników Muzeum Papiernictwa tego typu dzieło byłoby niezwykle przydatne,

a realizacja przedsięwzięcia mogłaby stać się jednym z wyzwań dla władz Dusznik-Zdroju we współpracy z kierownictwem naszej instytucji.

Dział trzeci, poświęcony prezentacji materiałów źródłowych, zawiera analizę dokumentu z Archiwum Państwowego w Łodzi, przedstawiającego stan polskiego przemysłu papierniczego pod koniec lat 70. XX wieku wraz z planami rozwoju na kolejne lata. Papier należał wówczas do produktów deficytowych, a ambitne plany okazały się nierealne. Wskutek tego kolejki po zeszyty i inne wyroby papierowe do 1989 roku były trwałym elementem polskiej rzeczywistości gospodarczej.

W bieżącym roku pożegnaliśmy wybitnego historyka papiernictwa prof. Gottfrieda Schweizera, dlatego w czwartym dziale nie mogło zabraknąć biografii Zmarłego. Profesor Schweizer współpracował z Muzeum Papiernictwa od 1996 roku, udzielając nam pomocy w sprawach naukowych. Za swe zaangażowanie w rozwój naszej instytucji otrzymał tytuł Honorowego Kustosza Muzeum Papiernictwa.

Kolejny dział zawiera omówienie wydanej w 2014 roku przez Stowarzyszenie Papierników Polskich publikacji upamiętniającej działalność Centralnego Biura Technicznego Przemysłu Papierniczego w Łodzi. Opracowanie to powstało z inicjatywy Leszka Goetzendorf-Grabowskiego z Komisji Historycznej Stowarzyszenia, który wraz z pozostałymi autorami opracowania niegdyś był pracownikiem nieistniejącego już CBTPP.

W ostatnim dziale tradycyjnie zamieszczamy zestawienia dotyczące działalności Muzeum Papiernictwa w ubiegłym roku. Można tu znaleźć kronikę 2013 roku, opis otwartych w naszym młynie wystaw czasowych przygotowany przez Ewę Kłonowską, listę pracowników zatrudnionych w ciągu całego roku zestawioną przez Reginę Mierzewską oraz wyciąg z muzealnej statystyki.

Pragnę wyrazić wdzięczność autorom poszczególnych artykułów i opracowań za ich zaangażowanie badawcze i za wkład pracy redakcyjnej. Dziękuję za owocną współpracę członkom komitetu naukowego, pracującym pod kierownictwem dr. Piotra Pregiela. Jednocześnie wyrażam głęboki żal z powodu śmierci prof. Gottfrieda Schweizera, który uczestnicząc w pracach komitetu naukowego, wspierał dotąd nasze starania o zachowanie poziomu naukowego kolejnych tomów „Rocznika”. Dziękuję recenzentom artykułów: prof. Jędrzejowi Chumińskiemu z Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, prof. Elżbiecie Jabłońskiej z Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu i prof. Elżbiecie Kościk z Uniwersytetu Wrocławskiego, którzy zadbali o należyty poziom naukowy recenzowanych artykułów. Składam również podziękowania członkom zespołu redakcyjnego: Krzysztofowi Jankowskiemu, Ewie Kłonowskiej, Teresie Windyce i Anecie Wołczańskiej za ich zaangażowanie, a Arturowi Golińskiemu za kolejny udany projekt okładki.

Wydanie ósmego tomu dofinansowała Gmina Duszniki-Zdrój. Składając podziękowania za ten gest, wyrażam nadzieję na dalsze zainteresowanie mieszkańców Dusznik-Zdroju i władz miasta naszymi inicjatywami naukowymi.

*dr hab. Maciej Szymczyk
Dyrektor Muzeum Papiernictwa*